

AZ ÁLLATOK ÓRE.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg védnöksége alatt álló
ORSZÁGOS ÁLLATVÉDELMI EGYESÜLET
KÖZLÖNYE.

SZERKESZTI :

Dr. SZALKAY GYULA,

AZ EGYESÜLET IGAZGATÓ-TITKÁRA.

ÁLLAMI FŐREÁLTANODAI RENDES TANÁR, AZ AARAU, BÉCSI, BRÉMAI,
DRESDAI, KRAKKÓI, SCHLESWIGI ÉS TURINI ÁLLATVÉDŐ-EGYESÜLETEK
TISZTELETBELI TAGJA, AZ OSZTRÁK-MAGYAR TISZTVESELŐ-EGYESÜLET
BUDAI SZÖVETKEZETÉNEK ELNÖKE.

BUDAPEST, 1894.

RÓZSA K. ÉS NEJE KÖNYVNYOMDÁJA.

Egyesületi mondanivalók.

Hivatalos helyiség: **Budapest, IV. kerület, kalap-utcza 12., I. emelet, 4. ajtó.**

Hivatalos órák naponként délután 4—6-ig tartatnak, amikor a pénztáros felvilágosítást ad, feljelentéseket, tagsági nyilatkozatokat, tagdíjakat stb.-t elfogad.

Az igazgató-titkárral pedig szerdán és szombaton 4—6-ig lehet értekezni.

Az évi-díj beküldésének könnyebbitésére e számhoz vidéki tagtársaink számára postautalványt mellékelünk. Három hónapon túl a tagdíjak az illetők költségére postamegbizással fognak beszedetni.

Kérjük azon tagtársainkat, kik tagsági díjukkal még hátralékban vannak, a tagsági díjat az egyesület hiv. helyiségébe minél előbb beküldeni.

Legfontosabb és legégetőbb szükség fiókegyesületek alakítása, kérve kérjük tagtársainkat, legyenek szivesek ismerőseik körében oda hatni, hogy a humanitásnak minden ágára, tehát az állatvédelemre is terjeszszék ki figyelmüket, hogy minél több fiók alakíttassék.

Alapszabályaink legfontosabb pontjait ime ide iktatjuk:

Kivonat az „Országos Állatvédő Egyesület” alapszabályaiból.

Célja:

2. §. a) Az állatokat mindenféle kínzás és zaklatás ellen, a fennálló törvények keretén belül mozgó eszközökkel megvédelmezni; ide értvén a madarak elfogása és fészkeiknek kirablása ellen való megvédelmezését is;

b) oda törekedni, hogy az országban minél nagyobb számmal létesüljenek ehhez hasonló czélu egyesületek.

4. §. Az egyesület nem a hatóság ellenében, hanem annak támogatására van hivatva. Ennélfogva mindent megtesz arra nézve, hogy jogi személy jellegével felruháztatva közhasznú, és ugy erkölcsileg, mint gazdasági tekintetben fontos működését minél hathatóbbá tehesse.

Eszközök:

5. §. a) Jóindulatu felvilágosító közbelépés által, szükség esetén a hatóság közbenjöttével az állatok zaklatásának és kínzásának megakadályozása;

b) jó példával előljárva az oktatólag és felvilágosítólag való hatás;

c) az okszerű állatvédelemnek irodalmi úton való terjesztése, kivált az iskolára és serdülő ifjuságra való tekintettel is;

d) előadások segítségével, melyeket az egyesület ugy a főváros egyes kerületeiben, valamint az ország különböző helyein a létező előítéletek eloszlatása és fiókegyesületek létesítése czéljából kiválóbb szakférfiak által tartat;

AZ ÁLLATOK ÖRÉ

Megjelenik
január, april,
juli és
október 1-én.

Előfizetési ár
nem tagok részére
2 frt az egész évre.

Az egyesületi
tagok 1 frtnyi tagdíj
fejében kapják: az
„**Állatok öre**“-t,
és az „**Állat-
védők naptárát**“.
A többi kiadvá-
nyokat olcsóbban.

Szerkeszti az
Országos Állatvédő-
Egyesület meg-
bizásából

Dr. SZALKAY GYULA
igazgató-titkár.

Hivatalos helyiség:
IV., kalap-utca 12. sz.

Szerkesztő lakása:
II., Fazekas-tér 8., I. em.

Egy-egy füzet ára
25 kr.

Azokért szólalunk fel, kik magukért nem tudnak beszélni.

Tavaszkor.

Istenadta kis madara,
Gyere hozzánk, gyere haza,
Lásd, zöldül az erdő, határ...
Gyönyörű kis fecske-madár!

Ne félj, nem bántunk mi téged,
Épen áll még kicsiny fészked.
Üresen áll, régóta már...
Gyönyörű kis fecske-madár!

Isten őrzi azt a házat,
Hol épited kicsiny várad.
Szegény anyám kunyhója vár...
Gyönyörű kis fecske-madár!

Fülei Szánthó Lajos.

Állatvédelmi falitáblánk.

Az egyesületünk még mult év tavaszán pályázatot hirdetett egy oly iskolai falitáblázatra, mely hivatva volna egyrészt a felnövelő ifjuságnak az állatvédelmi eszmét képekben bemutatni, másrészt művészi kivitele és költői felfogásánál fogva egyszersemind diszítésül szolgálna nemcsak az iskola falának, hanem bármely privát szalonnak is.

A kép egy keretet képez, mely belső üres mezőjében oly költői mű irassék, mely könnyed verselésénél fogva a gyermekek által megtanulva maradandó nyomot hagyna az ifjuság lelkében.

A pályázatra 3 mű érkezett. Az első díjat Weixlgärtner Vincze akadémiai festő és rajztanár nyerte el, ki szövetkezve ponori Thewrewk Árpád gymnasiumi tanárral, oly művészi tökélyvel összeállított képet nyújtott be, hogy a művészen felismertük a mélyen gondolkozó állatvédőt, és az állatvédelmi epizódok részletes rajzolásában a művészt. Thewrewk Árpád tanár úr pedig az egyes képekhez költői ihlettséggel, zamatos verseket írt, melyek minden egyes kép fölött, szalagok által övedzve, állanak. E versek, melyek itt e leírásban előfordulnak, mind Thewrewk Árpád tanárnak költői vénájából erednek; a holt képeknek ő adta meg az elevenséget, az életet.

Az állatvédelmi táblázat leírása a következő:

Az egész táblázaton repkény-borostyán kigyószik mindvégig, mely több kisebb-nagyobb mezőre osztja fel, még pedig a képnek virágfüzérékből diszített felső szélét egy nagyobb középmezőre és két kisebb mellékmezőre.

A középmezőt a paradicsomot tünteti szemünk elé, melyben az első emberpár földünk állataitól környezve boldogan élnek. Az Ádám mellett az oroszlán, mint a férfi tetterejének képviselője foglal helyet; a kutya, a bagoly és a paradicsommadár az emberpár közelében pedig a hűséget, tudományt és kitartást jelképezik, melyek segítségével az idők folyásában és a tapasztalat útján haladva, sikerült az embernek különböző képességeit oly magas fokra fejleszteni, hogy az elementáris erők urává felküzdhetette magát. Az Éva mellett a tiszta nőiesség: a szerelem, a simulékonyság, a hiúság és anyai szeretet jelképei: galamb, macska, páva, kotló által képviselve foglalnak helyet.

E kép felirása:

Az összes állatokkal
Békében éltenek
Az éden szép honában
Az első emberek.

E középmező mellett jobbról, balról kőtábla látható, melyen bevésve találunk „Vezéresillagok“ czimén a szentírás-

ból, bölcssek, fejedelmek és egyházi férfiak által irt jeles mondatok :

Nincs vallása az olyannak, ki nem könyörületes.

Arab közmondás.

Az igaz az ő barmának életére is gondot visel, az istentelennek pedig szive kegyetlen.

Salamon példabeszéd. XII.

Ki hű állat iránt közönyös, annak felebarátai iránt sem lesz szive.

Nagy Frigyes.

Nem tökéletes polgárosodás az, mely istennek néma és tehetetlen teremtményeit kizárja az embernek könyörületéből.

Viktoria, angol királyné.

Az állatok iránti irgalmatlanság és kegyetlenség a szivet megkeményíti, a kedélyt elvadítja és az emberek iránt is kegyetlenné s kegyetlenné tesz.

Schreiber Frigyes érsek.

A keret jobb- és baloldalának hosszában három-három kisebb mező van, míg alsó széle, melynek közepén gyümölcskoszorúk függnek, négy kisebb mezőt láttat.

A mezők szögleteiben kerekded paizsoeskák, — medaillok, — láthatók. Közülök a legfelső sorban levőket egy-egy babérmalaczi veszi körül, míg a többieket fenyűlomb övedzi.

A középső nagy tért fehér függöny fedi, mely alól, lent egy pár génusz kandikál ki. A függöny felső szélét bársonypalást és hercegi korona ékesíti.

A kép legfelső részében zászlók között két czimerpaizs van, még pedig balra Magyarország czimere az ország színeivel, jobbra pedig a székes főváros czimere e város színeivel.

Fölül a középben először is fölséges asszonyunkat, Erzsébet királynét, pillantjuk meg, kit — mint jótevőjét — annyi ember áldva emleget s ki az állatvédelem terén is ragyogó mintakép.

A királyné mellképe fölött és mellett az istenség, az örökkévalóság stb. jelképeivel találkozik szemünk. Továbbá jobbra is, balra is egy génusz látható füzérekkel, melyeknek tavaszi virágai örömet, pálmái békét és borostyánágai áldást jelentenek. — Látunk még továbbá mindkét oldalon madarak társaságában egy lebegő angyalkát. Az egyik hegedűn, a másik pásztorsipon kíséri a madársereg énekét.

Alább, a legközelebbi sorban, négy medaillon Herman Ottó, Királyi Pál, dr. Verédy Károly és dr. Szalkay Gyula arczképét foglalja magában, mint oly férfiakét, kik

a Magyar Országos Állatvédő Egyesületnek részint mint alapítói, részint mint mostani vezetői szolgálatokat tettek és tesznek. Mindkét arckép alatt egy jelszó olvasható.

És pedig Herman Ottó jelszava:

Az állatok iránti rokonszenv talajából, kihajt a virágok virága: a tiszta emberszeretet is.

Királyi Pál, az egyesület alapító elnöke ezeket írja:

Az állatok kiméltésére és védésére szoktassuk a gyermeket; s erkölcsi finomodásának elemét nyerend ebből az ember.

Dr. Verédy Károly, az egyesület jelenlegi elnökének aphorismája:

A ki az állatokat kinozza, vagy azokkal durván bánik, az egyetlen és rossz-szívű.

Dr. Szalkay Gyula arcképe alatt áll:

A kik az állatvédelem magasztos eszméjeért fáradoznak, azok a humanizmus-, a haladás- és felvilágosodásért harcolnak.

Ámde, jöllehet e férfiak az állatvédelem eszméjének terjesztésében sem időt, sem fáradságot nem kimélték, legnagyobb elismerésre méltó buzgalmukat aligha koronázta volna az óhajtott és már tényleg el is ért siker s a magyar orsz. állatvédő-egyesület aligha indult volna aránylag rövid idő alatt oly örvendetes virágzásnak, ha egy — ritka nemes szívvel megáldott — hazánkfia végrendeletileg 50,000 forintot nem hagyott volna az egyesületnek az állatvédelem erkölcsileg szép céljának előmozdítása végett.

E derék férfiú **Rökk Szllárd**, kinek neve, mint a szenvedő emberiségnek és a sanyargatott állatvilágnak egyaránt egyik legnagyobb jótevőjeé élni fog, míg dicsőült bölcsész-költőnk, br. Eötvös József, szép szavaiként:

„A hazának csak egy
Romlatlan gyermeke leszen.“

Rökk szobra az alsó tér közepét foglalja el. Fölötte a magy. orsz. állatvédő-egyesület monogramma díszlik. A szobor aljára egy géniusz babérkoszorút tesz.

Fordítsuk most szemünket a középső tér felsőbb részére, a hol herezegi jelvények, palást és korona alatt a magy. orsz. állatvédő-egyesület legfőbb védnökének, József főhercegnek, valamint fenséges nejének, Klotild főhercegnőnek, képét pillantjuk meg.

A főherceg oldala melletti jelvények rá, mint honvédre, sokoldalú tudósra, tűzoltóra stb. ezélnak, míg a főhercegnő melletti jelvények a költészetet, festészetet, zenét, irodalmat, nőmunkát és szobakertészetet jelképezik, mint a melyekben a főhercegnő otthonos.

A keret felső szélét állatvédelmi eszmét képviselő génuszok diszitik; alsó szélén is vannak génuszok; közülök az egyik a függöny feliratára figyelmezteti a nézőt; egy másik „Az állatok óra” című egyesületi közlöny kiosztása által kíván érdeket kelteni az állatvédő-egyesület iránt; egy harmadik végre egy pénzgyűjtő-edényre s egy kérő ebre mutatva adakozásokra akar indítani. — Végre a keret két alsó szögletében is vannak génuszok, kik repkényvel diszitik a keretet.

A keret többi szögleteiben husz paizsoeska — medaillon — van, melyek egy-egy állatot láttatnak. Ez állatok közt az ernyedetlen szorgalom és bámulatós ügyesség néhány kiváló képviselője (a méh, selyembogár, pók és hangya) is foglalnak helyet.

A pók, a méh, a hangya
S más állat is nekünk
A szorgalom s ügyesség
Terén a mesterünk.

A tudomány s művészet
Csupán az emberé;
Ez helyezi őt leginkább
Az állatok fölé.

Balra az első képecske azt a tapasztalati igazságot akarja föltüntetni, hogy ott, hol a madarat tömegesen pusztítják, a hernyó és bogár elszaporodik s az erdőkben s mezőkön nagy kárt tesz.

A hol lövik, hol irtják
A tollas állatot:
Féreg, bogár s a hernyó
Nagy károkat tesz ott.

A vele szemben levő képecske, jobbfelül, amaz éppen oly vastag babonájú, mint nagy kegyetlenségű szokást állítja pellengére, hogy oly hasznos állatokat, a milyen például a bagoly vagy a denevér, ajtóra vagy falra szegeznek elevenen! Hogy hasznos állatokkal való ily durva, otromba, szivtelen, embertelen eljárás a kártékony állatoknak javára van, az természetes.

A káros állatoknak
De jó a dolguk ott,
A hol halálra gyötrik
A hasznos állatot.

A másik képecske balra azt a jelenetet ábrázolja, a mint egy család az ebet, mint a ház hű őrét, jószívű bánásmódban részesíti.

Ha jól bánsz állatoddal
S gondját ha viseled:
Az állat ezt haszonnal
Hálálja meg neked.

A másik képecskén jobbra egy kutya egy vízbe esett gyermeknek a megmentője.

Nines párja, nines, az ebnek
A földön szerteszét!
Már hány, de hány gyereknek
Menté meg életét!

A harmadik képecske balra lókinzásnak szemtanuivá tesz minket.

A hasznos állatokkal
Kegyetlen, oh, ne légy!
Légy jószívű irántok
S kárakra mitse tégy!

Ugyanazon ember, ki itt lovat kínozt, a jobboldali harmadik képecskén borozás közben a kártyaasztalnál játszótársával összevesz és kést ránt ellene. A gyilkosságot a megtámadottnak hű ebe akadályozza meg. A két kép egymás mellé állítva azt a tapasztalati igazságot érzékíti meg, hogy oly ember, ki nem ismer könyörületet az állatok iránt, az emberek iránt is durva, érzéketlen, kegyetlen szívű szokott lenni.

Mint gyilkos a bitóra
Már vajmi sok jutott,
Ki állatokat egykor
Mint gyermek kínozott.

A negyedik képecske balra azt a Schiller „Alpenjäger“ című költeményében előforduló jelenetet ábrázolja, a mint a hegyi szellem a vadásztól üldözött vadnak védelmére kel.

Helyet az állatoknak
Is bőven ád a föld.
Hadd éljenek! Hiába
Az állatot ne öld!

A megfelelő jobboldali képecskén egy derék magyar gazdát pillantunk meg családjá körében, körülvéve háziállatoktól, melyekkel jól bánik s melyeknek jólétéről kellőképpen gondoskodik.

Derék magyar családnál
A háziállatok
Örülnek életöknek,
Vidámak, boldogok.

A két középső képecske az alsó sorban végre Erzsébet királyné életéből tüntet föl két jelenetet.

A jobbra eső képecske kórházi jelenetet ábrázol. Fölséges asszonyunk ugyanis egy gyermekkórházban egy betegágyban fekvő árva gyermeknek sajátkezüleg táplálékot nyujt.

Megszánja jó királynénk
Az árva gyermeket.
Betegnek és szegénynek
Nyujt ő segédkezet.

A másik kép alatt, mely királynénk nemes gondolkozásának és gyöngédszivűségének a koronája, ez áll:

„Csak pusztá kedvtelésből
Gyilkolni nincs jogunk!”
Igy szól dicső királynénk,
Fölséges asszonyunk.

Midőn ugyanis királynénk török testőröktől kísérve a Homer megénekelte Trója helyét látogatta meg, hirtelen költözőkódó vadludak mutatkoznak. A török testőrök közül többen azonnal fölkapják puskájukat, hogy a ludak közé löjjenek; de fölséges asszonyunk e szavakkal akadályozta meg szándékukat:

„Pusztá mulatságból már csak még sem kellene a szegény állatokat lelőni.”

* * *

A keret belső mezejére Thewrewk Árpád tanár úr két költeményt is irt, hogy válogassunk, melyik tetszik legjobban, azt nyomassuk a képre. Álljon mind a kettő itten:

Védjük az állatokat.

Thewrewk Árpádtól.

Művészi kézre vall itt	A harmadik Verédy.
E mű, e szép remek.	Kövessük jelszavát!
Oh jertek megtekintni	Állatvédelmezőknek
Ezt édes gyermekek!	Ő tartja zászlaját.
Nézzétek Herman Ottót,	Tovább haladva látjuk
Hazánk tudós fiát	Im Szalkay Gyulát,
S az állatvédelemnek	Az állatoltalomnak
Buzgó apostolát.	Kiváló bajnokát.
Királyi Pál az, a kit	Egy Géniusz alatt egy
Mellette lát szemünk;	Szoborra tesz babért;
Legyen e nagy halottnak	Ezt Rökk Szilárdnak adja,
Emléke szent nekünk.	Ki élt nagy eszmeért.

Ki megmutatta tettel,
 Hogy e mondás igaz:
 „Ki állatok barátja,
 Emberbarát is az.“

A ki, midőn a kínzott
 Allat védője lett,
 Emberoltalomról
 Meg nem feledkezett.

Ki sok beteg, vak, árva,
 Hajléktalan, siket
 És béna honfitársnak
 A jótevője lett.

A toll leirni gyöngé
 E honfi érdemét.
 Magyar hazája büszkén
 Emlitse nagy nevét!

A mellszobor alatt van
 Két összefüggő kép,
 Művészi kéz alkotta.
 Nézzétek, oh mi szép!

Az egyik Trója romját
 Mutatja meg nekünk,
 S ott a magyar királynét
 Pillantja meg szemünk.

Fölötte a magasban
 Lármázva vadludak
 Egy boldogabb hazába
 Vigan vándorlanak.

Testőrkiiséretéből
 Mindenki, hogy neszét
 Vevé a vadludaknak,
 Fölkapta fegyverét.

De a nemes, szelid nő
 Tiltólag jelt adott
 S nem engedé, hogy öljék
 A vándor állatot.

Milyen magasztos elvü!
 Erzelme mily dicső!
 Oh üdv neked, királynénk!
 Te angyalszivü nő!

Védelmet az állatoknak.

Thewrewk Árpádtól.

A midőn e képre fordítjuk szemünket,
 A gyönyör érzete szállja meg szivünket.
 Erzsébet királyné, fölséges asszonyunk,
 Az, kit először e képen megpillantunk.

Nemesbb szivü nő a magyar trónon nem ült,
 Jobb magyar királynét az ezredév nem szült.
 Ő nem csak az árvák s szegények gyámola;
 Az állatoknak is ő a védangyala.

Midőn Ázsiában utazva tekinté
 A régi Trójának helyét a királyné,
 Fölötte vadludak röpültek kiáltva;
 Vigan vándoroltak boldogabb hazába.

A melléje rendelt török testőr rögtön
 Fölkapta fegyverét, hogy közéjük lőjön:
 De szelid királynénk tiltólag jelt adott
 S nem hagyta megölni a vándorállatot.

E tette mily nemes, mily gyöngéd és dicső!
 Hol van egy második ily angyalszívü nő?
 Az ő nagy szivének e szent sugalata
 Csodás irgalomnak evangeliuma.

Kelettől nyugatig honunkban szerteszt.
 Zengje kiki ezért az ő dicséretét!
 Mennyből ezer áldás szálljon le ő reá!
 Hazánknak javára éljen, éljen soká!

*

Főherczegünk arcát jóság ragyogja át;
 Állatbarát is e nemes emberbarát,
 Kinek a szavára a honvéd harezra kész,
 Edes hazánk ellen hogyha közelg a vész.

Jószívü magyarnak a mintaképe ő;
 Neje szép vonásu s magas szellemü nő,
 A kinek, mikor még bölesőben ringaták,
 Homlokát a muzsák mosolygva csókolák.

*

Főnt, ime, látható még négy hazánkfia,
 Az állatvédésnek egy-egy apostola.
 Elvők, hogy meg kell az állatot is szánni
 S hogy az állattal is szeliden kell bánni.

*

Alant, lám, egy angyal szoborra babért tesz,
 Rökk Szilárd szobrára. Dicső férfiú ez!
 Tettei mutatják, hogy e mondás igaz:
 „A ki állatbarát, emberbarát is az.“

Midőn Rökk a kínzott állat védője lett,
 Embertársairól meg nem feledkezett.
 Hány nyomorral küzdő, világtalan, siket
 És béna embernek nyújtott segédkezet!

Ily nagy s nemes szívüt vajmi ritkán lelünk,
 Legyen ezért az ő emléke szent nekünk.
 Leírni nem lehet e honfi érdemét!
 Büszkén emlegesse a haza Rökk nevét!

* * *

Bemutattuk a képet leírásban, kérjük a tisztelt tagjainkat azt meg is tekinteni, naponként 4-től 6-ig nyitva van helyiségünk irodája, szívesen adunk felvilágosítást mindenkinek. Nem fogja senki megsajnálni az utat, mivel lelkiismeretes

művész által készített művet fog látni, lelkesülni fog újra meg újra az egyes képek megtekintésénél az állatvédelmi eszméért, melyek alapjában nem mások, mint a humanitásnak eszméi, az emberszeretetnek kibővítése minden élő és érzékkel bíró lényre.

Ezen művészi tökéletességgel készített képet az Országos Állatvédő-Egyesület 50.000 példányban ki akarná adni és a népiskolákban szétosztani, hogy a gyermekek szemei előtt folyton és folyton lebegjen az állatvédelem szent és erkölcsöket nemesítő eszméje, hogy megtanulhassák az egyes képek felett álló könnyű és fülbemászó versecskéket, melyek bizonyosan maradandó nyomokat hagy hátra lelkükben és így a nép gyermekeivel az állatvédelem is fog nőni és terjeszkedni.

Igen ám, ezen kép művészi kivitele 50,000 példányban nyomtatva 7000 frtba kerül, a mi nincs. Várjuk a maecenást, a ki a haza oltárára ezen összeget leteszi, illetőleg nekünk, az Országos Állatvédő Egyesületnek beküldi. Hogyne találnók oly fenkelt lelkű gazdag hölgyet, oly, a szellemeikkel foglalkozó, az ideálokért rajongó férfit, ki hazánknak népét ez irányban is nemesíteni ne akarná, ki kulturális missiója mellett a magyarosodást szent ügyének is szolgálhatna. Mily szép egy tett az, ha az illető táblán arany betűkkel állana: N. N. úr-hölgy, vagy N. N. úr hazánk népiskolái számára. Nagyobb emlékoszlopot állítaná az illető magának, mintha érezből állítanak fel szobrot valamely városban.

Van elég ilyen gazdag nő, ilyen vagyonos férfi, ki nem tudja, hogy kire vagy mire hagyja vagyonát! Csak figyelmeztetni, felszólítani kell az illetőt és ez éppen feladata a mi tagjainknak, ilyen maecenást felkutatni és a mi nemes inteniője egyesületünk számára megnyerni.

Vagy nem szövetkezhetnénk a magyar iskolaegyesülettel, a magyarországi, erdélyrészi közművelődési egyesületekkel, nem hozhatnánk közös erővel azt létre, a mit magunk nem vagyunk képesek egyedül tenni. Ha mindegyik tehetségéhez képest néhány száz, vagy néhány ezer forinttal hozzájárulna, ekkor egyszersmind ezen magyar falitábla a tót, ruthén, román, szerb, vend, bolgár és német népiskolákban és gyermekkertekben szétosztva a magyar szó és szellem mellett egy erkölcsnemesítő gondolatot is bevisz a gyermekek szívébe és egyszersmind az egyes gazdák házába.

Kérjük tagjainkat, kik egyszersmind a magyar iskolaegyesületnek vagy közművelődési egyesületeknek tagjai ott ezen eszmét megpendíteni, hogy így talán közös erővel hamarabb létesíttessék a magyar állatvédelmi falitábla.

Gonosz divat.

Irta: *B. Büttner Lina.*

Több tavaszon át de sok házban várták hasztalan a „szere-nce-madárkák“, a vidám kis fecskék hazatérését. A hol egy-egy fecskepár mégis megjött, mennyi kérdéssel fordultak felé-jök: hová lettek a többiek? mért, hogy az a sok, sok fecske, kik őszzsel innen útra keltek, nem jött most vissza?

E kérdésekre a hazatért kis fecskék csak hajtogatták fejecskéiket, míg panaszos válaszukat elesevegték a fakadó fáknak, ébredő virágoknak s mohos házfedeleknek, s azok bizonynyal meg is értették, mért nem jöhettek haza mind a többiek is? De mi csak akkor tudtuk meg, mikor ismét vissza-kerültek szegénykék. Visszakerültek, de miként? némán, halva, mint szomoru divatos pipereczikkek az asszonyok és leányok kalapjain, s estélyi és báli öltözékein! A telhetetlen divatnak nem volt elég a csipke, gyöngy, virág, szalag s ékszer a nők ékesítésére, gonosz kézzel belenyul még a fecskefészekbe is, s a mit a legvásottabb suhanez se bánt, megöldösi az „Isten madárkáit“ — piperének!

A chic! A chic megkivánta a fecskéket. Az elegánczia úrnője a divatnak, a chic soubrette a divat szolgálatában. És mit tudja a chic, hogy a fecskék várva várt kedves ismerősei annyi háznak; s ha tavaszoként vidám dalukkal megérkez-nek, mily örömet hoznak magukkal sok, sok családnak, s hogy a kikelet, mintegy a fecskék szárnyain tartja bűbájos bevonu-lását? Mit tudja a chic, hogy e kis madárkák mentenek meg minket légytől, szunyogtól s más rovaroktól, a mi által nagy szivességet tesznek nekünk? Mit tudja a chic, hogy Hugó Viktor azt írta:

„A roppant templomok mi szépek,
Legmagasabbak az ég után,
De egy parányi fecskefészek
Az Isten háza igazán!“

A chic mindezt nem tudja, de nem is tudhatja, mert csu-pán saját magával van elfoglalva. De vajjon, ha az „ellenáll-hatlanul hódító“ kalapokon, vagy a „jöttem, láttam, győztem“ frizurák tetején azok a halott fecskék egyszerre visszanyernék hangjukat, nem csicseregnék-e ezerféle változatban ugyanazt az őket viselő szép fejekről, a mit Katona József Bibe-rach vitézzel mondat a szép udvarhölgyről: „Kár egy ilyen esinos főért, hogy a velő hibáz belőle. Benne van két szép szem, mely hódítón beszél; szép ajkak, melyek édesen beszél-lenek és még egy elesábitatón beszélő szajkói nyelv, — és minden, a mi csak beszélhet, azt beszéli, hogy az ész hiány-zik, a fejecske kong.“ S ehhez talán még azt is hozzá ten-nék: s a sziv sivár.

Pedig ez csak nagyon ritkán találna. Mert a nők s leányok legtöbb esetben csak gondolat nélkül elfogadnak mindent, a mit a divat mint újat nyújt. Dehogy gondolják meg, hogy egy ilyen szivtelen divat eredete bizonynyal csak valami gonosz szeszélye lehetett egy olyan nőszemélynek, kinek az illem tisztelői a nevét sem mondanák ki.

Azonfelül veszélyes is ez a kegyetlen gonosz divat, mert a halott madárkákat nagy mennyiségű arzenikkel szokták praeparálni, hogy tollazatuk megőrizze színét és fényét s hogy a molyok el ne pusztítsák. Az így kikészített madárkákról aztán folytonosan finom arzenikumpor válik le, a mi beveszi magát az arzbőrbe, szembe, orrba s szemgyuladást, főfájást és más rosszulleteket okoz, megtámadva így az egészséget, sőt az életet is.

De mikor chic! — így még olyanok is felpiperézik magukat ezekkel a szegény, szomorú kis halottakkal, a kik maguk a világért sem hoznák azt divatba, sőt ha valahol az útszélien találnák betegen ugyanazt a madárkát, melyet megölve örömmel viselnek, a kis beteget fölvennék s bizonynyal gyöngéden ápolnák, gondolnák, hogy megmentsek a haláltól.

Ezekre nem is illik az angol lapok szigorú megrovása, melyet az amerikai sokszoros milliomas Mackaynének tartottak, midőn az két vadászt küldött Uj-Guineába paradicsom-madarakat lődözni, hogy azok remek szép tollazatából köpeny-két készíttessen magának. Megrótták a szivtelen asszonyt e minden jobb érzést kizáró hiuskodásért. „E köpeny unikum lesz“, írta többek közt a tekintélyes „Saturday Review“, „és méltó lenne, hogy a civilizáció története följegyezze, mint az eszeveszett gyilkolás emlékéét. Mert azt a legbutább és a semmi jobb érzéssel nem bíró nőnek is tudnia kell, hogy az ilyen hivalgás durva és tisztességtelen. Hogy a legszebb madarak egyikét kipusztítsák egy hiu asszony barbár tetszvágyának kielégítésére, ilyesmi a legeggyűbb és a legüresebb fejű embert is megdöbenthetné. Talán ez önző pusztítás kirívó példája föl fogja ébreszteni a nők lelkiismeretét. Induljon a közérzés helyes úton és ha Mackayné köpenyét mégis elkészíttetné, mikor fölveszi, egy nő se nézzen rá s ne beszéljen vele.“ És az angol nők, kikről el van ismerve, hogy épp oly helyesen éreznek, mint a mily helyesen gondolkoznak, — a mi többnyire együtt is jár, — bizonynyal követték volna a lapok fölhívását, ha a sok milliomas asszony be nem látja, hogy neki sem szabad minden.

Ha a mi hölgyeink közül csak néhányan küldenék vissza a kalapokat azzal a kijelentéssel, hogy madarakat nem fognak rajta viselni, akkor a divatárusnő saját érdekében nem hozatna többé, és az a négy gyár, mely Franciaországban kizárólag azzal foglalkozik, hogy madárkákat készít ki női piperecikkeknek, kénytelen lenne beszüntetni gonosz működését.

B u n d á s.

— Elbeszélés. —

Irta: **Kővér Ilma.**

Egy napon minden dobra került, a mi Garamy Árpádnak, a fiatal földbirtokosnak ingó és ingatlan értékét képviselte.

Hogy hogyan, miképpen esett ez meg, hát ennek a játékkönnyű problémának a kulcsa kezében van mindazoknak, a kik csak némi ügyet is vetettek a fiatal, életvidor, minden szépet, kellemest és gyönyörteljest hajhászó magyar gentry életmódjára.

Tán hat esztendeig volt korlátlan ura annak a terjedelmes birtoknak, mely atyjáról szállt reá. Hanem míg az öreg Garamy annak idején csak azért állongált órák hosszáig a sorompó előtt vagy a tanya tulsó végén, a hol az esetben, hórihorgas vedres kút meredezett fölfelé az ő éppen nem keces természetével, hogy a felhők ábrázatából lavaterkedje le a gondos gazda: milyen kedvben derül föl a holnapi nap; addig az egyetlen, világlátott és — a mint tudva volt róla — elkapatott fia, apja halála után esupán a miatt sétál ki a sarki dülőig, hol a kincsettermő repeze ingott-ringott, mint egy beláthatlan sárga tenger, mert onnét láthatja meg leghamarább az országúton emelkedő porfelhőt, melyből új vendéget hámozhat ki éleslátásu tekintete.

Igazi ősmagyar vendégszeretet lakozott a fiatal Garamy szívében; e mellett föltétlen hódolója volt annak a mi és — a ki szép. Ezenkívül szenvedélyes híve szent Hubertusnak.

Ősztájt csöngött-bongott a hosszú, széles erdő az ebek esaholásától, a hallaliktól. Ropogott a puska, csörtetett a kitünő kopó farka.

Remek vadállománya volt Garamy Árpádnak.

De egyszer csak kiröppent az utolsó golyó, a mely épp oly gondtalanul hasította keresztül az üres levegőt, mint a többi. Szavaveszette báméskodott maga elé a határban domborodó hegygerincz, a mely száz és száz hanggal feleselt eddig, visszaütve az ebek vonítását, a vad bőgését, vidám kaczagását a győztes Nimródoknak és azt a sokszavu összevisszaságot, mely egy ilyen társaságot jellemez.

Csönd künn; csönd benn.

A tágas ebédlőben még ott hevernek az ép és nem ép pezsgős palaezok, körömpróbáig kiüritve valamennyi. A padozaton tán még föl se szikkadt a Sillery, Mm Roederer stb. a mit egyik-másik túltelt vendég öntött az asztal alá, a székek mögé, a mennyiben a torkában már nem volt hely számára.

Egy lucullusi lakoma hulladékai az elmúlt estéről.

Dobra került minden néven nevezendő tulajdona a fiatal

földbirtokosnak: az első minőségű, kövér föld, a mely valósággal zsirt izzad, a vendégmarasztó kastély, a vadonatu j be rendezés, telivér paripák és az igazán race vadászebek. Még Fillax és Flox is erre a sorsra jutottak.

Egyik kebelezimborája Garamy Árpádnak kiáltotta rá: „Fillaxért ötven forint!” Az övé lett. Rég fájt már rá a foga Olajos Bertinek. Jó vásárt csinált, mert Fillax a kiváló training előtt már 200 frtjába került gazdájának. Pompás állat: úgy elhozza a leterített vadat, hogy egy szál szőre se görbül meg ennek.

Szarvasmarhák, külső és belső gazdaság, mind oda került arra a tompa szavu micsodára, melyből a falu dobosa csalta ki azt a szapora hangot.

Utolsó perczig a helyszínén maradt Garamy Árpád. Végig nézte, végig hallgatta egész processusát ennek az — illetve éppen nem kellemes — actusnak.

Még az aprómarhákra is akadt vevő, az utolsó pelyhes kis buliig.

Garamy stoicus nyugalommal nézte, várta a történetendőket.

Várt? és vajjon mire várt?

Hát ezt maga se tudta. Azaz tudta biz ő, de röstelte bevallani még önmaga előtt is.

Új gondolat volt, egészen szokatlan eszme, a mi a szintérhez bilincselte. Tán akkor villant meg agyában, mikor a fölhalmozott porcellán és üveg nemű között arra a kristályserlegre esett tekintete, a melybe ékes betűkkel volt belemetszve: „Emlékezetem és örök barátságom jeléül”.

„Emlékezet”, „örök”, na meg az, hogy: „feledhetlen!” Micsoda fölösleges három szó ez, a melyhez nincs fogalom. Fényüzés a nyelvtanban; a szógazdagság fitogtatása.

Ezt a nyelvet Olajos Bertí ajándékozta Garamynak, pár hét előtt, születésnapja alkalmából. Olajos dúsgazdag ember; nábob hírében áll a megyében.

Garamy soha se gondolt arra, hogy váltójait prolongáltassa és teljesen távol állók szerepeltek, mint kezések. Olajos neve olyan biztosíték lenne egy újonnan kiboecátandó váltón, melylyel rávehetné a főhitelezőt, hogy beszüntessék az árverést. De maga Olajos egy zsebéből kivághatná ezt az összeget, a melynek fejében elkótyavetyélnek itt mindent.

Soha se folyamodott kölcsönért a jóbarátaihoz, sőt sejtienők sem engedte zilált anyagi helyzetét, még akkor sem, mikor közvetlenül a tönk előtt állott.

Hisz ha gyanították volna is, bizonyára nem engedik idáig jutni, a mint ő sem engedett másokat...

Az a gondolat odatapadt az elméjéhez: ha valaki kirántaná a hinárból és ő új életet kezdene, kevésbbé könnyelműt... Még fiatal, még volna ideje tisztességesen leróni a kölcsönt.

Ráütötték a dobot a porcellán s az üveg neműre.

„Emlékeztem és örök barátságom jeléül...”

Legfölül volt az a serleg.

Valami delejes erő sugárzott ki abból a pohárból, mely azt suggerálta Garamy Árpádnak, hogy odaállt Olajos mellé és eféle bizalmas kérésre ösztökélte: „Édes Bertim, ránts ki ebből a lehetetlen helyzetemből; becsületesen visszafizetem”.

Nem birt szavakat adni a gondolatának, de bennerimánkodott a kérés abban a két szemben, melyet a barátjára vetett.

Olajos feléje fordult. Utját vágta a szavainak:

— Nem ér ám 50 frtot Fillax, édes Árpádkám, de hát könnyitni akarok a sorsodon. Ennyivel tartozom neked, szegény fiu!

Hej! ha most kezébe kaphatta volna azt a kipróbált vadászfegyvert: hogy ledurrantja azt a Fillaxot...

Szegény Fillax! hát kinek és mit vétett Fillax?!

Garamy Árpád lelkében megmozdult valami, a mi egy szempillantás alatt szakadt rá egész súlyával; elveszítette föltétlen hitét a barátságban.

Félrehuzódott aztán és végigvárta az árverést.

— Pár napig, esetleg egy hétig itt maradhat uraságod. A ki a kastélyt megvette, nem kívánja nyomban elfoglalni; — mondta az egyik hivatalos személyiség.

— Köszönöm; de nem veszem igénybe a szivességét.

Összeszedte a mi csak rája nézve birt értékkel, de mások semmi igényt se tartanak rá.

Pusztulnia kell innét.

Tekintete Jánosra, a régi inasra esett, a ki még atyjáról szállt rá. Jól megtollasodott náluk a vén szolga; megszedte magát, főleg az ő szolgálatában. Legényembernél hamarosan megtelik az eféle népségnek a zsebe.

Nem veti szemére, mert hisz hű volt hozzá mindenha. Hányszor mondogatta a jó ember: „Tűzbe, vízbe vakon rohanék az ifju úrért”.

Ott állt az öreg Szombat János a veranda korlátjára dűleszkedve. Nézte a nézni valókat; volt benne része.

— Én hát megyek, édes Jánosom.

— Vontatottan ejtette ezt ki Garamy; de azt nem birta elmondani, a mi az ajkai szélén ült: „Gyere velem, kedves, hű öregem. Nem halsz meg nálam éhen. Dolgozom és éppen csak a fölöslegest fogjuk nélkülözni”.

— Hát az én Istenem legyen a nagyságos úrral. Magamnak is végig kell zörgetnem az úri házak ajtaját, a mig fönnakadok valahol. De hát a kell azt mondja, hogy: muszáj.

Megértette Garamy.

Még egy barázdát vágott a fiatal férfi arcán a keserűség, a melyet eddig nem ismert: csalódás abban, a kiért annyi jót tett.

A sok értéktelen tárgy között a mellső zsebébe csusztatta

azt a könnyü, hatlövetü kis micsodát is, a melyik ott rejtőzködött a levelek Dhavalagiriája alatt az íróasztal fiókjában. Szüksége lehet erre az apróságra; a bizonytalanságba borult jövő legalább nem igen esalogatja maga felé.

Minden könyve odafagyott a szívéhez, a melyik jóformán mozdulatlanul zsugorodott össze a keblében. Azt mondta annak az esze: „Csitt! ezek között egyik se érdemelne meg, hogy beléd tekinthessen, te nemesebb indulat“.

Egyetlen könyv nélkül hagyta el őseinek fészket. Vissza se nézett. Lehorgasztott fejjel imbolygott előre az alkonyba burkolódzott kis falusi házak mentén.

Meglüktetett a szíve. Elsőbben is ez vett tudomást róla, hogy immár a házaeska elé ért, a melynek ablakánál rendesen bűvös-bájos mosoly sugárzik feléje és megcsillog-villog fényessége azoknak az álmrontó szemeknek.

Az öreg körorvos fiatal özvegye: a szép Malvin állt az ablaknál.

Szerette azt az asszonyt; szerette a szépségéért; szerette azért a forró szerelemért, a melyet egy csöppet se titkolt előtte. Ha előbb ismeri meg, egy percig se habozik; de hát nem engedte a becsület, hogy lánczolja abban az állapotban, a mibe az anyagi bajok sodorták. Pedig nagy önmegtágadásába került a hallgatás azzal az asszonynyal szemben, a ki jó fele útján eléje került a vallomásának.

Ismét megacézolta benne az akarakterőt a gondolat: hisz ő munkabíró, képzett ember, bármily állást elfoglalhat, melyben meg bírná szerezni, a mi ennek az édes, szerelmes asszonynak kell.

Félénken emelte meg kalapját a szép asszony előtt, sőt meg is állapodott.

— Jó éjt Garamy úr. Pardon: vendégeim vannak. Isten önnel. Megcsörrentek az üvegtáblák, a mint becsapta az ablakot. Benn világosság volt és tisztán ki lehetett venni, hogy egy lélek sincs a szobában.

„Pardon: vendégeim vannak...“

Most nem az arczára irt rovást Garamynak a lelkében támadt érzés, de belemarkolt a szíve kellős közepébe az a kis éles nyílalás, melylyel a szerelemben vetett hitet döfte át az a néhány szó, mely könnyelműen lebbent el a szép asszonynak keskeny, némi kicsinylésre biggyesztett ajkain.

Több jó ismerőse s czimborája jött rá szemközt. Egy-némely tette, mintha nem látná; a ki pedig kénytelen volt meglátni, csodálatos gyorsasággal haladt el mellette, mint a kinek égetőn sietős a dolga.

Értett ebből is...

Kiméretlen hamarsággal metszegette szeméről a hályogot az a durva orvos, a ki az ábrándozásból, az idealismusból gyógyitgatja az embert; rendesen fényes eredménnyel.

Mindent meg lehet szokni; de idő kell hozzá. Csalódást, nyomort, egy belső világfölfordulást megszokni egy rövid nap alatt, ki volna képes erre?

Nincs miért, nincs kiért élnie. Lehet-e valami rettenetesebb a kissé nemesebben érző emberre nézve, mint magáért élni? Szerencsés az önző: ez érdemesnek tartja tengődni az édes én kedvéért.

Lelke szerint ragaszkodott azokhoz, a kik szeretetet mutattak iránta. Csalódott mindannyiban.

Megismerte a világot a maga pöre voltában s meggyőződött felőle, hogy ez a képzelhető legnagyobb kontársága a teremtésnek.

Ej, hát mit is keressen ezen a szennyes világon, a mely a pompás kastély ablakán át aféle meseszép tündérországnak látszott; de így a nyomoruság ösvényéről tekintve, valódi szemétdomb. Undok világ!

Görcsösen markolta meg kabátjának azt a helyét, a hol az a hideg kis szerszám tapadt a balfeléhez.

Szilárd, kemény léptekkel tartott a pagony felé. Egy terebélyes fa, buja bokor boruljon a holttestére és ne akadjon rá senki, mint a ragadozó madarak, melyek majd föllakmározzák a földhöz bilincselte részét.

Zizegtek a levelek, pattogtak a vékony veszzők, a mint keresztül törtetett az útját álló sövényen.

Zizegtek a száraz levelek és ropogtak az ősztől megkoppasztott ágak még akkor is, mikor már a tisztáson lépdelt. Abban a szavavesztett csöndben nagyon kitetsző volt ez a zaj. Hisz már jó hat-hét lépésnyire volt a levelekkel beterített erdei úttól s így az ő lábai alatt nem recseghettek ezek a semmivé száradt reménységei egy szebb évszaknak.

Megfordult. Ki csörtet a nyomába, mert annyi tény, hogy nincs egyedül...?

A Bundás, a vén házőrző komondor, a melyik a veranda alatt szokott nyújtózkodni és csaholásával fölveri a fél falut, ha idegen teszi be lábát az ura periferiájára.

A Bundás!?

— Mit akarsz itt, Bundás?

Vidáman csapkodta jobbról-balra és vissza a kóczos farkát. Mondott valamit az urára vetett szemepárja, miközben melléje surolódott a kétféle szürke színnel prémezett bundája és odadörzsölte okos fejét a gazdájának lábaihoz.

— De hát mi kell, Bundás?

Mondta a tekintete, hogy mi; hanem bizony megvan az a gyarlóság az emberben, hogy csak a szóból ért, csak a szóra hallgat; pedig hát jó Isten, hányszor hazudik az a szó?

Harmadszor nem fagatta, hogy mi kell. Maga adott választ a saját kérdésére:

— Szegény Bundás, te nem keltél el az árverésen;

ügy-e bár? Nem volt árad, mint a gazdának; nemde öregem?

Barátságosan veregette a farkát és ismét felelt az urán pihenő nyílt szemeivel.

— Az ördögben! — türelmetlenkedett Garamy; — még akad dolgom a földön: el kell helyeznem Bundást. Erre reflektálsz, ügy-e, vén himpellér: assecuráljam a jövődet; mi?

Olyan vidáman lengette a farkát azon, hogy rámosolygott az ura.

— Na, gyere! Beviszlek amoda a Kurta tanyára, Katona Pistáékhoz. Jó barátom, tán ennyit csak megenged, hogy meghuzzad magad náluk. Gyere.

Ment s a kutya utána koczogott.

Hm! még zavarba ejti Katonáékat: majd azt hiszik, hogy a nyakukra jött.

Ugy is volt; de hamarosan kirántotta őket Garamy a tévedésből:

— Ne zavartassátok magatokat, édes barátom; csak egy perczre jöttem be. Elhoztam nektek Bundást. Jó hasznát vehetitek a tanyán. Isten veletek.

Kiderültek az ábrázatok és még egy idei karczossal is tessékelték. Nem kért belőle.

Mikor kiment az ambitusba, Bundás előtt már jó tál enni való volt, a melyből derekasán habzsoltt.

Na, ez is meg van. Bundással szemben szintén lerótt tartozását.

Garamy Árpád újból neki indult annak a kétséges útnak, mely az örök kérdésbe vezet.

Tán a Kurta tanya határán lehetett, mikor lihegve, nagyokat nyelve lohol utána a Bundás.

Elképedt; aztán elkaczagta magát.

— Kivertek, öregem? . . . Csak kényszerüségből fogadtak föl, míg lerázták nyakukból a gazdát; most téged is utána vedertek . . .

Boszankodott. Hát már nem szabadulhat meg ettől az ebtől?!

A falu kis parochiájára esett a tekintete. Nagy állatbarát a plébános; ezenfelül szereti, ha mentől több négylábu testőr éberkedik élete biztonsága fölött. Bundás híres arról, hogy a Tartarus kapuját őrző Cerberus csak szelid pinesi hozzá képest.

Nem csalódott Garamy: jó szívvvel látták Bundást; még az Úr áldását is utitársul kívánta neki a plébános szives ajándékaért.

Itt is és azonnal pompás falatokkal igyezkettek acclimatizálni a komondort.

Most már teljes megkönnyebbüléssel mondta el Garamy, hogy: „Na!” És ment tovább a falu alja felé; — azaz ment

a községházáig, a hol utolérte a lábaszakadtáig utána iramodó Bundás.

Rá meredt az alig pihegő állatra.

Csak nem üzette ki a plébános is?...

Nem ám; sőt nyomába lelkendezett a Matyi hetes. Füttyült, meg czuppogat, meg kiabált:

— Bundás! ne te ne, Bundás!..

— Hát miért kergettétek el a kutyát?

— Má hogy kergettük vóna el, tekintetes uram; nem kergettük biz mi; de a hogy ki tetszetett tenni tőlünk a lábát, abban a toppantott nyomban utána akart inálni, ez a bolond dög; és hogy betettük az utcaajtót, neki vetette magát s úgy fölrántotta, mint akár Teréz asszony, a tisztelendő gazda-asszonya, mikor nagyon föl van gerjedve. Gyere hát vissza, Bundás!...

Utána nyujtotta a kezét, de akkorát vakkantott s úgy feléje kapot az ura mellé szegődött állat, hogy a halálraremült, Matyi meg se állt a parochián innen.

Garamy rá vetette tekintetét a kutyára, az meg vissza ő rá, azt a becsületes sárgás-barna szeme párját, miközben nagy vigan ingatta a farkát; mintha mosolygott volna az az őszinte pofa és olyan elégtelenség látszott rajta, a mint kiöltögette széles, piros nyelvét, melylyel többször végig nyalta a gazdája lábaszárát, hogy szinte élőszóval mondta: „Most már jól van. Helyen vagyok.“

És a fiatal férfi bámult, bámult arra az állatra, a mely nem hajlékot, nem eledelt kért tőle, csak azon erősködött, hogy vele lehessen. . . .

Az emberek, a jó barátok, mind elhagyták, elhagyta egy hideg „Isten önnel“ bucsuvéttel az az asszony, a kiről azt hitte, szereti, és ez az eb...?

Megmosolyogta a dolgot.

Ez az eb nem olyan éles elméjű, nem olyan előrelátó, mint az emberek, nem lát a jövőbe és nem tudja, hogy mennyi nélkülözésnek lenne kitéve ő mellette. . . .

Valódi gonosz cynismus ejtette meg.

Magánál tartja pár napig a kutyát, jól kikoplaltatja. Meg fog róla győződni, hogy ez se jobb mint . . .

Nagy nyomoruságában arra az excentricus tréfára adta a fejét, hogy két napot tölt étlen szomszárban a szabad ég alatt. Az olyan szenvedélyes vadászember, a milyen Garamy volt, hozzá van edzve az ilyesmihez.

A kutya jóformán a sarkához tapadva járt utána. Néha rá nézett. Bolondos gyöngédség sugárzott ki azokból az igaz nézésű kutyaszemekből. Kérdőleg nézett rá Bundás, mintha csak azt kérdezné: „Nem ülnénk le egy kis pihenőre, édes gazdám? . . .“

Megértette az ura.

— No, nem bánom leülünk, de enni egy falatot se kapsz, kedves hűségben utazó képmutatóm. Ehezz csak ki, tudom ott maradsz valahol a zsiros tál mellett.

Harmadnap már maga is azt érezte a fiatal férfi, hogy kifurta az éhség a gyomra tájkát.

Nagy triumfussal ment vissza a plébániára.

Éppen délebed ideje volt. Minden szaglási érzéke tótágast állt a gyönyörüségtől annak, a ki belépett és magába szitta étvágy esiklandó illatát a peccsenye és más ízes ételeknek, melyek a konyha felől áradtak ki. Maga Garamy is azt érezte, hogy nem sok marasztás kellene.

— Itt hozom a szökevényt, szent atyám.

— Köszönöm, édes fiam. Szép öntől, hogy ezzel fárad, kedves Garamy. Nem fordulna beljebb.

Nem, köszönöm.

Újra előkerült a nagy cserép tál, olyan ízes falatokkal, hogy csak az Isten különös kegye óvta meg Garamyt attól, hogy kikoplalva, a hogyan volt, négykézlábra nem ereszkedett a Bundás mellé.

Szegény pára iszonyu módon ki volt éhezve.

Minden habzsolás után nyögött egyet.

Maga Garamy is tanácsosnak vélte odább állni, mert még egy marasztaló szó és meging a karakter.

— Ne, csiba te, rivalt Bundásra a Matyi hetes. Mert a mint a kutya észrevette, hogy az ura az ajtónak tart, félben hagyta az evést. Megemelte leffenes füleit és vizsga tekintettel követte a távozót.

— Bundás, maradj hát szépecskén.

Kenetteljeskedett, ujjával csettintve hozzá a szent férfit.

Farkasszemet nézett vele a kutya; egyet, de jókorát viacsantott, aztán az ura előtt kiesörtetett az utcajtón.

Győzelmes tekintettel, vidám prüszköléssel mondta, azzal a kutya pantomimikával: „Olyan nines! Együtt maradunk itt vagy együtt megyünk tovább!”

Előre iramodott és élesen, vigan csaholt a fölött való örömeiben, hogy kijátszotta azokat, a kik benn akarták fogni.

Hát ez még a koplalástól se fél? . . .

Az, a kinél szerelmes hűséget hitt, legfeljebb egy kis fölösleges fényűzésről mondott volna le; a többiek egy pár gyomorrontó dáridóról. . . .

Vigan, viházcolva pöfögött Bundás.

Garamy Árpádban el kezdett keringeni a normalis gondolkozó képesség, el kezdett éledezni valami érzés, a mi hitet támaszt az emberben.

Megrázkodott. Fölkapta a fejét, szálas alakja kiegyenesedett.

— Gyere hát, édes hű ebem.

Megveregette a kutya hátát, a melyet kedveskedve döfölt hozzá a bolondkedvü állat.

— Ne félj, nem fogsz koplalni.

Az első faluban jó sok élelmi szert vásárolt annak az egyetlen értékes tárgynak az árán, a mi birtokában volt, eladta egy házalónak a remekművű revolvert. Nincs már rá szüksége.

*

És hogy a világot, az embereket megvető Garamy Árpád letett az öngyilkossági szándékról, hogy előkelő állást foglalt el, sőt hogy mulásával az időnek egy igazán szerető szép feleségre tett szert, hát erre a kiváló eredményre egyesgyedül a Bundás hűsége vezette.

Aphorismák.

1. A társadalmi szabályok gyakran ellenségei a jónak. Kevés ember van, ki szívére merne hallgatni ott, (lófuttatás-, falkavadászatnál), hol az a közvélemény zord szavába ütköznek.

Benitzkyné-Bajza Lenke.

* * *

2. Annak a nemzetnek nyújtanám a miveltség palmaágát, a mely nem éri be többé azzal, hogy gyöngye, védtelen embertársát oltalmazza, a nyomorgót felsegíti, az elhagyottat keblére öleli, hanem kiterjeszti jóindulatát, védelmét és gyámolítását a nálánál alsóbbrendű, de mégis csak élő lényegre, az állatokra is.

Herman Ottó.

Országos Széchényi Könyvtár

* * *

3. Ki az ifjúságot az állatok védelmében neveli, az egyszersmind nemesíti is.

Dr. Szalkay Gyula.

Hogyan vágassanak le az állatok?

Tekintélyes vélemény a sakterolásról.

Hamilton Lawrence L., a london seborvosok egyesületének tagja, egész cikksorozatot intézett a ritualis sakterolás ellen, mely annál fontosabb, mivel szerzőjük maga orvos és zsidó. 1893 október 12-éről Brightonból így ír:

„Néhány zsidó Angliában, kik közt legnagyobb sajnálatomra a klerikális elemet is képviselve látom, azt hireszteli, hogy a sakterolás ellen indult mozgalom a zsidó faj és vallás ellen irányuló antiszemita üldözés. Itt, a hol minden vallás biztosítva van elvben és gyakorlatban egyaránt, ez a néhány zsidó martyrt szeretne játszani egy állítólagos üldöztetésben, mely, a mint ők maguk jól tudják, a britt birodalomban nem létezik. Az orthodox zsidók az angol zsidóknak csak

kis és szellemileg nagyon jelentéktelen részét alkotják. A legtöbb zsidó, a ki itt csak koser hust eszik, szegény, és ezek többnyire tudatlan, szerencsétlen idegen zsidók, kiknek jelenléte a mi túlnépes munkatereinkben nagyon kevésbé kívánatos. 1890. év májusában és később úgy személyesen, mint levélileg néhány orthodox tekintélyes zsidót törekedtem a humanus keresztény levágási-mód behozatalára megnyerni. Mivel magam is zsidó vagyok, reméltem, hogy ezek a reformok a britt orthodox zsidó egyház tekintélyes tagjainál méltánylást és elfogadtatást fognak találni. Mivel azonban kéréseim és saját vallásom tekintélyeinek humanismusára való ismételt hivatkozásom hiábavaló volt, akaratom ellenére kényszerítve láttam magam arra, hogy a művelt keresztények és felvilágosodott zsidók figyelmét a levágásra kerülő állatok kegyetlen agyonmészárlására felhívjam. Bizom benne, hogy ez a kegyetlen szokás végre törvény által lesz tilalmazva és — ha szükség lesz rá — külön parlamenti határozat fogja végét vetni az állatok ilyen észszerületlen, durva, barbár agyonkínzásának, melyet a fizetett professzionista sakterek eddig nyakasan fentartottak.“

A sakterolási kérdés Svajczban.

Guggenheim H. úr Badenben, Guggenheim H. úr a jogtud. doctora Zürichben és Bernheim M. úr Baselben, mint a svajzei szabadelvű izraeliták egyesületének ideiglenes előjárói a következő felhívást intézték svajzei elvtársaikhoz:

„A meghívottak bizonyos száma különféle izraelita hitközségekből helyén valónak találta, hogy a svajzei szabadelvű zsidóknak egyesületét megalapítsa. Szükségesnek tartottuk szembeszállani a sok helyt beállott retrograd mozgalommal épp úgy, mint az apathicus közönnyel. Jámbor őseink arra törekedtek, hogy megnyerjék a politikai egyenjogusítást és ezzel jobb társadalmi állást vívhassanak ki. Most, hogy ezt elértük, nem lehetünk háládatlanok és nem zárkozhatunk el, mint a középkorban tettük, a keresztény államtól, mely a mi hazánk is. Erélyesen szembe fogunk szállani azon retrograd törekvéssel, mely keresztény polgártársainkkal szemközt választalat akar emelni és a mi fenséges vallásunknak nemes magvát ignorálva benne, csak formákat keres. — Állást foglalunk az ellen, hogy a mi orthodox rabbinusaink községi, kantonalis, szövetségi, sőt katonai hivataloknál, iskolai és más ügyekben, mint az összes izraeliták hivatott képviselői gerálják magukat, holott a mi ritusunk szerint csak prédikátoraik és törvénytárgyarázóik községeiknek.

Már korábban kísérletet tettek arra, hogy az izoláltan álló izraelita hitközségeket egyesületté szervezzék. A kísérlet meghiúsult a nézetek eltérése és az egyesek közönnyossége miatt. Most egyesíteni akarjuk a szabadelvűen gondolkozó

izraelitákat, hogy egyesült erővel dolgozzunk ellene a vallásos és társadalmi rákhaladásnak. Nem terjesztünk programot elé. Ilyent kidolgozni az első közgyűlés feladata lesz. E helyett mellékeljük az ideiglenes elnökségtől megbeszélt alapszabálytervezetet. Felkérjük, közölje alólirottak valamelyikével elhatározását, hogy szándékszik-e egyesületünkbe lépni, vagy legalább első nagy közgyűlésünkön résztvenni. Ha igen, kérjük hasson barátai körében eszméink és egyesületünk érdekében."

Az állatkert megtekintése.

Az O. Á. E. tagjai értesítetnek, hogy a budapesti állatkert megtekintésére mérsékelt árú bemeneti jegyek kaphatók az egyesületi helyiségünkben, (VI., kalap-u. 12.) naponként délután 4-től 6-ig, és pedig a felnőtt tagjaink és azok hozzátartozói számára 20 kros, a tagok gyermekei számára 10 kros jegyek állanak rendelkezésre, melyek az állatkert és az ott nyilvánosan rendezett látványosságok és mutatványok megtekintésére (a czirkusz és jégpálya kivételével) érvényesek.

Országos Széchényi Könyvtár

TARTALOM.

	Oldal
1. Tavaszkor. <i>Fülei Szánthó Lajos</i> -tól	57
2. Állatvédelmi falitáblánk	58
3. Gonosz divat. <i>B. Büttner Lina</i> -tól	67
4. Bundás. Elbeszélés. <i>Kövér Ilma</i> -tól.....	59
5. Aphorismák.....	77
6. Hogyan vágassanak le az állatok	77

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

- e) érdemek elismerése és jutalmazás;
- f) tapasztalás alapján idevágó törvények, rendeletek és szabályzatok korszerű fejlesztése.

Tagság.

6. §. Az egyesület tagjai:

1. Alapítók, kik egyszer s mindenkorra legalább is 25 frtnyi alapítvánnyal járulnak az egyesület céljaihoz.

2. Rendes tagok, kik 3 évi időtartamra iratkoznak be és 1 frtnyi évi díjat fizetnek. Évenként tagsági igazolási bécézt kapnak.

5. Csoporttagok: Ide oly csoportozatok tartoznak, melyek rendszeren csak egy évig állanak fenn. Ilyenek a fi- és női tanodák osztályai, akadémiai és egyetemi társulatok, önképző körök, nyelvi és egyéb egy évre terjedő tanfolyamok. Ezek egy évre együttesen egy forint lefizetésére kötelezettek; egy évre terjedő bécézt kapnak.

7. §. Az egyesületnek tagja lehet minden feddhetlen jellemű egyén kor- és rangkülönbség nélkül, a ki az egyesületnek egy rendes vagy alapító tagja által ajánlatott, vagy sajátkezű nyilatkozatot küld be.

A tagság megszűnése.

13. §. A tagság megszűnik:

a) a kötelezett 3 év leteltével, ha a kilépés a titkárságnál legkésőbb a kötelezett 3 évi időszak utolsó hónapjában bejelentetett. Előleges írásban beadandó lemondás nélkül a tagsági kötelezettség további 3 évig tart.

A fiók-egyesületek.

19. §. Vidéken fiók-egyesület alakítására 30 tagnak ily célból való egyesülése szükséges.

A fiók-egyleti tagdíj-bevétel két harmada a fiókot illeti ottani céljai- és szükségleteire, egyharmada pedig a központba szállítandó; ennek fejében a fiók-egyleti tag az anya-egylet kiadványaiban, évkönyvében és egyéb előforduló segélyeszközökben részesül.

Kitüntetések és jutalmazások.

24. §. a) *Tisztelteti tagokká* való választás által; a kitüntetés az állatvédelem terén szerzett érdemek mérve szerint lehet elnök, alelnök vagy titkári is;

b) *dicséret oklevél* által, melyet az egyesületi tagoknak és nem tagoknak, kiváló működése elismeréséül nyújt;

c) *elismerő oklevél* oly egyének számára, kik az állatvédelmet különös gondnal művelik és általában az állatok védelmére kelnek;

d) *elismerő nyilatkozat* rendőri közegeknek és oly egyének számára, kik a reájuk bízott állatokkal emberségesen bánnak;

e) pénzbeli jutalom eselédék vagy más alkalmazottak számára az állatok kiváló gondozásáért; rendőri alsóbb közegek számára kiváló szolgálatkészségért és éberségért az állatvédő-egyesület tagokkal és azok ügyeivel szemben.

Az „Országos Állatvédő Egyesület“ kiadványai:

1. **Védjük az állatokat.** I. Évkönyv az 1882. évre, szerkesztve Herman Ottó főtitkár által. I. kiadvány. Elfogyott.
2. **Az állatok védelme.** II. Évkönyv az 1883. évre, szerkesztve Herman Ottó főtitkár által. II. kiadvány. Elfogyott.
3. **Állatbarát.** Havi folyóirat 1884—1886. Szerkesztve Szallenbach Imre másodtitkár által. III. kiadvány. Elfogyott.
4. **III. Évkönyv.** Az 1887. évre, szerkesztve dr. Szalkay Gyula főtitkár által. IV. kiadvány.
5. **IV. Évkönyv.** Az 1888. évre, szerk. dr. Szalkay Gy. főtitkár által. V-ik, tévesen IV. kiadványnak nyomtatva.
6. **V. Évkönyv.** Az 1889. évre, szerk. dr. Szalkay Gy. főtitkár által. VI-ik, tévesen V. kiadványnak nyomtatva.
7. **Katalog** der ausgestellten Objecte in Wien und Köln 1890. und kurze Geschichte der Thierschutz-Bestrebungen in Ungarn. VII-ik, tévesen VI. kiadványnak nyomtatva.
8. **VI. Évkönyv.** Az 1890. évre, szerk. dr. Szalkay Gy. főtitkár által. VIII. kiadvány.
9. **Az állatok Öre.** I. év. 1., 2., II. év. 3., 4., 5., III. év. 1., 2., 3., 4.
10. **Röpiratok.** 1., 2. és 3. szám. X. kiadvány.
11. **Elbeszélések.** 1. és 2. szám. XI. kiadvány.
12. **VII. Évkönyv.** Az 1891. évre. XII. kiadvány, szerk. dr. Szalkay.
13. **Az Orsz. Állatvédő Egyesület könyvtára.** 1. kötet. *Ne bántsd az állatot.* K. Nagy Sándor, kir. törv. bírótól, 200 koronával jutalmazott pályamű, 40 elbeszélés a nép és az ifjuság számára. 2. kötet. *Gemma vagy erény és bűn.* Regény a serdültebb ifjuság, különösen felsőbb leányiskolai növendékek szivnemesítésére írta *Elpis Melena*, fordította *Szalkay Elvira* felsőbb leányiskolai tanítónő. Mindkét mű díszesen kötve aranyozott felirással 40 kr., társulati tagoknak 30 kr.
14. **Állatvédő.** 1893. évkönyv. Ára 20 kr. postán küldve 25 kr.

Lauffer Vilmos kiadásában megjelent:

15. **A libapásztor.** Elbeszélés az ifjuság és a nép számára, írta Seemann Gábor, polgáriskolai igazgató. Az Országos Állatvédő Egyesület által *koszorúzott pályamunka.*